

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
 hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
 („Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű melléletek, előfizetések és hirdetési pénzek, valamint a reklamatiók.
 Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Nyílt levél a szerkesztőhöz. Szalay Páltól
 A ludakról. Grubiczy Géyzától.
 Új találmányok székely váltóke és taliga. Sz. P.-től.
 Zöld oltványok nagyban való előállítás az iskolában.
 Maurer Jánostól.

Kormányintézkedés.

Marhalevél úrlapok kezelése és őrzése. — Szőlővessző forgalom szabályozása tárgyában kiadott új rendelet.

Rövid szakközlemények.

A borok lefejtése. — A borjazási láz
Vegyések

Nagy horderejű új találmány. — Készülék a tej zsirtartalmanak megvizsgálására. — Géptisztító szer. — Réz sziták veszedelme. — Az igazságért. — A székelykereszturi országos bikavásár. — Az állami törzsmének f. dezési díjai. — Új conseráló anyag. — Alattenyésztési viszonyok Romániában. — Hány kiló rózsasziromból lesz egy kiló rózsasalaj? Artézi kutak furásának előmozdítása. — Tornaí mód on eltett zabos búkköny takarmány.

Szerkesztői üzenet.

Piaczi értesítő.

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Már éve mult, hogy b. lapja előfizetői közé sorakoztam s azt olvasom Azon tapasztalatra jutottam, hogy e lap, mint az erdélyrészi egyedüli gazdasági érdekek képviselőjére hivatott szaklap, aránylag kevés elterjedésnek örvend, kevés anyagi támogatásban részesül, s így tartalma sem olyan arányu, mint egy ilyen lapnak lenni kellene. Pedig ez az egyetlen szaklapunk, mely egyedül van hivatva képviselni gazdasági érdekeinket, a gazdálkodóknak utmutatást adni, azok elveit szelöztetni, eszmecekeretet provocálni, folytatni, tájékozást nyújtani több szükséges mozzanatokról, minden terményeink áráról; tehát több érdeklődéssel kellene lenni iránta, hogy minden valamire való gazda — intelligensebb s alsóbb osztálybeli — annak olvasója legyen. De nem csak olvasóinak kellene lenni e lapnak, hanem megragadni az alkalmat, hogy kiki gazdasági területén észlelt kísérleteket, azokról való tapasztalatait, e lap hasábjain nyilvánosságra hozza, hogy abból gazdatársai is okuljanak s kísérlettételre ösztönöztesse. Ezen *egyedüli* szaklapunk után kellene, hogy minden gazdasági állapotunkról, a különböző vidéki állapotokról, azon állapotokra befolyással levő körülményekről, vagy azokkal szemben teendő mozgalmakról vagy már foganatosított javaslatokról, intézkedésekről stb. tájékozást szerezhessünk.

Ezen jelenséget, hiányt, nem a szerkesztőségnek tulajdonítom, hisz beláthattam, hogy lapja nagyobb mértékben elterjedésére minden lehető meg tesz, minden körülményt felhasznál, hogy az olvasók igényeit kielégithesse. Igyekezete meglátszik a lap folyton és folyton tartalomdúsabb voltán. De okoztatam főképpen gazdálkodó birtokosaink részvétlenségét, érdektelenségét, kik csak saját érdekek, jóllétük előmozdításán fáradoznak, kik azon elvnek hódolnak, „kiki magának“, s nagyon kevesen törődnek öszsgondolkodásunk színvonalra emelésével s arra elvileg bár egyöntetűen közreműködni. Ha vannak is némelyeknek jó elveik, azokkal elzárkoznak s nem hozzák nyilvánosságra, s nem mutatkozik oly társulási ösztön, hogy az által közösen valamely közérdekű elv keresztülvitelére egyöntetűen munkálkodjunk.

Megteszi minden gazda gazdasági keretében, mit a helyi viszonyokhoz képest saját tapasztalatai után s anyagi tehetségéhez mérten megtehet; hisz jelen terhes gazdasági viszonyaink között a létfontartási ösztön mindenkit sarkal megtenni a lehető, ha nagy erőfeszítés között is, hogy el ne bukják. De ez nem elég.

Ma már országárszünk valamennyi társadalmi osztálya belátta, hogy csak társulásukkal, egyesülésekkel munkálkodhatnak sikeresen közös érdekeik előmozdítására; csak mi gazdák nem hódolunk jelen körünk igényeinek, s nem olyan mértékben, mint kellene. Pedig mi képezük hazarárszünk népességének zömét, mi vagyunk tulterhelve államiságunk fenntartására irányuló legnagyobb terhekkal. A társadalomnak valamennyi osztálya a mi létünkötől, a mi anyagi helyzetünkötől várja, lesi felvirágoztatását. Szövetkeznek, társulnak s akár hányszor a mi romlásunkra, mert a mennyi kedvezményben részesül valamely osztály, az többnyire a mi bugyilárisunk rovására történik. Így nekünk gazdálkodóknak kellene első sorban társulnunk, szövetkezniünk, hogy gazdálkodásunk előbbre viteleire bizonyos elvek megállapításával, azoknak keresztülvitelére közösen egyöntetűen működünk, hogy a más társadalmi osztályoknak, mintegy gyermekeinknek igényeivel szemben hanyatlásunk s romlásunk nélkül fennállhassunk.

Hazarárszünkben a politikai lapok örvendének a nagyobb elterjedésnek, pártolásnak. Az is jó, hogy tudjon az ember holmit a világ állásáról is. De örvendenénk, ha azok mellett még nagyobb elterjedésnek s pártolásnak örvendene s különösen a gazdasággal foglalkozóknál a jelenben még egyedüli szaklapunk az „Erdélyi Gazda“. Mert mentől nagyobb pártolásban részesülne, annál nagyobb biztosíték lenne arra, hogy a gazdálkodók más lapok, olvasmányok élvezete mellett igyekeznének saját s gazdatársaik hibáit, mulasztásait megtudni, azokról helyes ismereteket szerezve igyekeznének is a hol szükséges egymás támogatásával, tehát szövetkezéssel azokat leküzdeni, s abból folyólag egész gazdálkodásunkat jó irányba terelni. Óhajom tehát az: legyen irányadó e lap, legyen valóban *a mi lapunk*, támogassa ezt minden gazda szellemi munkássággal, anyagi segélylyel tehetségéhez mérten; mert csak akkor tűnik ki, hogy jó aton haladunk, ha szaklapunk irányadó elveit s így gazdálkodóink elveit igazán magunkévá tesszük, s azok után igyekszünk gazdatársainkat közös munkálkodásukban s jóllétük előmozdítására irányuló elveik keresztülvitelénél tehetségünkhöz mérten egymást támogatni.

Hari, 1893. január 22.

Szalay Pál.

A ludakról.

Nálunk a ludtenyésztés kiváló fontossággal bír. Fontos, mert nálunk sok a zsidó, ezek pedig tulnyomó része orthodox, tehát kizárólag ludzsirral él, sőt falukon és pusztákon a lud azon háziállatja, melyet egészben véve felemészt, és nem hagy egy porcikáját sem felemésztetlenül, vagy felhasználatlanul. De nem csak az idevaló zsidóság fogyasztja a ludzsirt, hanem a külföldi zsidók is, mert miként a forgalmi statistika mutatja ludzsirban tetemes az exportunk. Hát még a máj! Budapestén egész ludmáj börze van. Itt jönnek össze a külföldi ludmáj-pástétom készítő ügynökei és a piacon minden májat, minden áron megvesznek, ugy, hogy az idevaló fogyasztó ludmáját a piacon csak az értéket jóval meghaladó áron veheti meg, — ha ugyan megveheti, — mert az ügynökök minden májat, már a ludak hasában megvesznek. No meg a toll!

Mindennemű

Mútrágya.

A magas kormány kezdeményezésére folytán alapított

„HUNGARIA“ MUTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű mútrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb mútrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V. Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-salak.

ebben nagy a kereskedésünk és az exportunk; az export maga évente 5—6 millió forintra rug! A lúd nyakát megtölik kolbásznak, aprólékából levest főznek, husát megfőzik vagy megsütik, sőt csontjait is felhasználják madzaghuzónak, szárnya tollai szárait pedig, — miután már nem lúdtollakkal irunk, — szipókáknak használják. Egy szóval, nincs a ludaknak olyan porczikája, mely használatlanul elkallódnék, — még a beleit is megeszik. Volt zsidó jószágberlőm egészen ludhuson élt, s midőn el-ementem a jószágot megnézni, mi volt az ebéd? lud-leves, sült lúdmáj, ludhus tormával, czombok és mellhusa sültve mártással, a főzeléken pedig lúdkolbász, t. i. a nyakakban készült kolbász, a galuskán pedig libatepertü, a fogvájó is ludszárny szárából való volt. Csak a bort meg a kenyeret nem szolgáltatatta lúd. És ez nemcsak ő nála volt divatban, hanem divik a zsidóságnál, — természetesen vidéken — szerte-szét.

Ha például itt a fővárosban vesz egy zsidó asszony egy hizott ludot leölve, lekopasztva, ez neki kilónként 60 krba kerül, tehát mondjuk, hogy a hizott lúd 6 kiló volt, melyért fizetett 3 frt 60 krt. Ebből, ha takarékos:

1-ör eladja az aprólékját (fej, nyak, szárnyak, lábak és zuzát)	30 krért
2-or az elejét	50 "
3-or a hátulját	80 "
4-er a máját nagyság szerint, de vegyük, hogy egy valamire való máj	80 "
Összesen tehát kiárul a 3 frt 60 kros lúdból	2 frt 40 krt.

Ad pedig ez a 6 kilós lúd átlagban 2 liter zsirt. Tehát két liter zsir, meg a tepertü marad az asszony-nak . . . . . 1 frt 20 krba, mi ugyancsak mérsékelt ár, miután a ludzsir literjét 100—120 krért is veszik.

De hát messzire vezetett tollam a lúd hasznosságának ecsetelésében, de ha hasznosságát a tenyésztőre nézve akarnám feltüntetni, csak azt hangoztatnám, hogy a lúd mig felnő, főként a legelőn veszi magára a hust és tulajdonképen csak akkor kerül a gazdának értékebe vagy pénzébe, ha meghizlalja; addig csak a miveletlen s alig termő földeket barangolja legelése közben, őszkor meg a tarlókat, s e közben is hasznót ad a gazdájának tollával, melyet róla lekopasztanak, bár a tenyésztésre szánt ludakat megkopasztani soha sem volna szabad, mert ez fejlődésükben hátráltatja, s a haszon nem áll arányban azon takarmánnyal, mely szükséges arra, hogy az elvesztett tollat ismét visszanyerje.

Előítélet az, hogy a ludak tenyésztéséhez folyó víz, vagy tó kell. Ez nem kell, hanem feltétlenül kell legelő. Fájdalom azonban, hogy a libalegelőkről nálunk gondoskodva nincs, mert a községi legelők felosztása folytán e tekintetben beállott a hiány, s az új mezőrendőrségi törvényjavaslat sem gondoskodik külön a községi libalegelőkről, — már pedig gondoskodnia kellene, mert oly legelőknél, hol a nagy barom legelész, a lúd nem legelészhet, mivel a legelőt ürülékével egészen bemocskolja.

A lúd már január-február hóban kezd tojni, és 20-at, sőt ennél többet is tojik, rendszeren minden másodnap. A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet baromfi pepinériájában vannak keresztezett ludak, a mint én láttam canadai vér buzog bennük, melyek Asványi Lajos gazdasági intéző ur állítása szerint, 40—50-et tojnak. A tojások a fészkekből kivételnek és fagymentes helyen eltétetnek mindaddig, mig a lúd túlni készül.

Egy gunár 6—8 ludhoz elegendő, de ennél többet is képes megtermékenyíteni, hanem azért, a tojások termékenységére való tekintettel, nem igen tanácsos mellé több tojót adni.

A lúd költő fészke a földön van; nem tanácsos alá több, mint 13 tojást tenni, mert februárban még hideg van, s ha a lud minden to-

jást jól betakarni nem képes, a tojások közül sok kihül, tehát nem kel ki, még ha termékeny is volt.

A költőfészkek mellé eleséget adunk és vizet, mely fészket a lúd naponként elhagy. A kis libák rendszeren a 27—28-ik napon kelnek ki. Mig valamennyi tojás ki nem kelt, addig a fiatal libák meleg helyen külön tartandók.

A kikelt libácskák életök első 24 órájában eleséget nem kívánnak; ez idő alatt táplálja őket a tojásban köldökükön felvett tápanyag. Ezután keményre főtt és apróra eldarabolt tojást kapnak, apróra összedarabolt zöldséggel, jó ha ezen zöldség csalán. Természetes, hogy vizre is van szükségük, melyet lapos edényben nyújtunk nekik. Nemsokára a tojással való etetés elmarad, s helyébe jön az árpaliszt, korpá, mely tejjel vagy vízzel összegyuratik s apróra vagdalt zöldséggel, — legjobb csalánnal — összekevertetik.

Két-három hetes korukban a fiatal libák az öregekkel a szabadba bocsátandók, de csak harmatmentes száraz időben, mert a nedvesség árt nekik.

Később már főtt burgonyát kapnak, mely ismét zöldséggel, — gyenge lóherével sat. kevertetik. Mikor pedig már tollasodnak, a legelő után magon tartandók.

A korai fiatal libák a piacon drágák; egy korai fiatal liba drágább, mint talán egy kihizlalt lúd.

De mesterség is kell ahhoz, hogy korai libákat produkáljunk. A paraszt asszony ludját szobájában hálaltja, hogy korábban tojjon és korábban elültesse a tojásokat. Kikelnek a kis libák; hja, de a kis libáknak, hogy fejlődjenek, legelőre is van szükségük. De igen korán kelvén a kis libák; akkor még legelő nincs. És hogyan segített magán e tekintetben a szabadszállási asszony! A kamaráját vagy üres szobáját felásta, bevetette és osztályokra elkerítette. A zöldség itt felnövev, ezen legeltette az osztályokban felváltva libáit.

A mi ludunk jó, csak testre nézve kicsiny. Ezt javítani kell; javítjuk pedig a leghamarább czélszerű keresztezés által.

Vannak ugyanis ludfajták, melyek a mieinknél sokkal nagyobbak s melyek ezen tulajdonságaikat ivadékaikra biztosan átörökítik. Ilyenek:

az emdeni lúd, mely frislandi eredetű s különösen az emdeni vidéken tenyésztetik; innen van emdeni elnevezése. Hattyszerű állásu, hosszú nyaku sárga-vörös csőre, világos kék szeme, gazdag tollazata, erős nagy széles állásu teste és kiváló sulya által tűnik ki. Kihizlalva, sulya 10 kilogrammot is elér. Tollazata gazdag; az első évben szürkés foltok is jelennek meg rajta, csak a második évtől fogva egészen fehér. Tartásuk más gondot nem igényel, mint a mi ludunk. Az emdeni ludak igen alkalmasak hazai ludainkkal való keresztezésre, mert testnagyságukat ivadékaikra átörökítik. Keresztezésekre a gunár használtatik a mi ludainkhoz.

Alkalmas továbbá a keresztezésre a pomeraniai lúd; színe szintén többnyire fehér. Olyan mint a közönséges lúd, csak hogy ennél nagyobb.

Alkalmas még a keresztezésre a toulous-i lud, mely hamvas szürke, lelőggő altesttel; ivadécai a hizlalásra igen alkalmasak. Szinte nagy testű.

Végre még alkalmas a keresztezésre az olasz lúd, mely rendszerint tarka s nagy testtel bír.

Ezen ludfajták keresztezésével az az eredmény, hogy az ivadékok a keresztezésre használt gunárok testsúlyát öröklők. A keresztezettek felnevelése mi nehézségekbe sem ütközik, csak oly elbánásban részesítendő, mint hazai házi ludaink.

Ezen ludfajtákkal való keresztezést minden ludtenyésztőnek ajánlom, az eredményt már az első nemzedékben fogja látni.

Grubicy Géyza.

Uj találmányu székely váltó-eke és taliga.

Az itt közölt három képen egy uj találmányu, ugynevezett „Székely váltó-ekét“ mutatunk be olvasóinknak, a mellyel, miként az velünk közöltetett egy lóval, vagy szarvasmarhával lehet szántani.

Szilárd anyagból van előállítva s így nagyon tartós, gerendelye csak 120 cm. hosszú, minélfogva, az értesítés szerint, még a kötött talajban is könnyen szánt. Sulya 26 kiló.

Az ezen ekéhez tartozó taliga meg teljesen eredeti és szerkezete a következő:

1. vaskereken jár, vastengelylyel ellátva. Utóbbi az *a*-val jelzett csavarral emelhető és szállítható, úgy, hogy 25 cmt. mély szántás elérhető és tetszés szerinti mélységre állítható;

2. váltása pedig a *b*-vel jelzett szárny csavarral eszközöndő, tetszés szerinti szélességre.

Ára taligával együtt 15 frt. Megrendelhető Riemer K. Gusztávnál Székely-Udvarhely.

Minthogy még nem volt alkalmunk ezen ekét munkában megpróbálni, azért arról bírálag most még nem szólhatunk, de a jövő tavaszon annak is módját ejtjük és akkor elmondjuk róla szakértő véleményünket.

Sz. P.

Zöldoltványok nagyban való előállítása az iskolában.

Nem a szerénytelenség, hanem az igazság nyilatkozata részünkről, ha azt állítjuk, hogy a „Szőlészeti és Borászati Lap“ a phylloxera elleni harcban az első volt, mely az amerikai szőlőfajok, főképp az ellentálló alanyoknak alkalmas fajok tenyésztését ismertette és ajánlotta; mely — dacára a sok ellenségeskedésnek — kezdettől fogva azok művelése mellett tántoríthatatlanul harczolt; mely a különböző oltási és művelési módokat folyton tárgyilagosan közölte és a különféle fajoknak tulajdonságaira való tekintettel a nézeteket tisztázta. Egyszóval lapunk a rekonstrukció nagy munkájának minden egyes mozzanatát valódi értéke szerint tárgyalta és olvasóit tevékenységre, kitartásra, egyszerűtetre buzdította.

Mindezek után nagy megnyugvásunkra regisztrálhatjuk azon tényt, hogy termelőinknél az amerikai fajok iránti bizalom állandó gyökeret vert.

A phylloxera elleni harc közös! Annival nagyobb örömeinkre szolgál konstatalhatnunk, hogy a magánérdek harca hazánk szőlőszetetének rekonstruálása terén már megszűnt. Mindnyáján ösmerjük a York Madeira kitünő tulajdonságait, tudjuk, hogy a Ripária fajok jó alanyt szolgáltattak; tisztázva van a Jacques értéke; nincs többé harc a zöldoltás ellen; a fás oltás fontosságát mindenki becsüli; kizárólagos oltási mód nem létezik. De jól ösmerjük az angol nyelvű oltást, az ékelést, a párosítást stb. is. Saját tapasztalatainkból tudjuk, hogy az oltott tőkék mily szép termést adnak, valamint annak tudatától át vagyunk hatva, hogy szőlőművelés nélkül Magyarországnak nem létezhetik, s hogy hazánk szőlőszetét ne csak azelőtti fontosságára, de sokkal magasabb fokra emelni édes mindnyájunk hazafiai kötelessége.

Mindnyáján tudjuk, hogy mily nehézséggel jár az oltványok előállítása, különösen, ha azoknak ezrek és százazrekre menő szükségét látjuk. Azért nem mulaszthatjuk el egyetlen-egy körülményt is említés nélkül hagyni, mely által azon helyzetbe juthatunk, hogy rövid idő alatt minél több oltványt birjunk előállítani.

Jelenleg is ennek egy újabb módját akarjuk bemutatni t. olvasóinknak s ez a zöldoltás alkalmazása az iskolában. Eddig csak az anyatőkék zölden való oltását ösmerjük.

Hol venyigét termesztünk és azokat szétvágjuk, osztályozzuk, iskoláztatjuk és oltjuk: jól

tudjuk, hogy ott hulladék venyigék is vannak nagy mennyiségben. Hulladék venyigéknek nevezzük azon rövidebb venyigéket, melyek a rendes hosszúság méretét már meg nem ütik; tehát 50 cmtnél rövidebbek. Ezen venyigék legalkalmasabbak az iskolában való zöld oltásra.

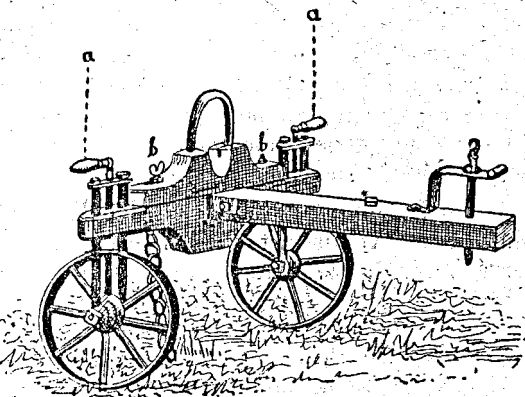
Sajátságos, hogy ezen rövid, eddig még csak hulladék számba ment venyigék, ha iskoláztatjuk s kissé gondozzuk, kitünő oltási alanyanyagokat szolgáltatnak; sőt, ha iskolánkat ekként akarjuk berendezni, de hulladék venyigéink nincsenek, ez esetben a rendes venyigéket kétfelé, 25—30 cmt hosszúságra szétvágjuk s ugyanakjuk el.

Hogy ily rövid venyigék kis gondozás mellett oly feltünő szépen diszlenek, annak magyarázatát abban találjuk, hogy gyökereik, miután a venyigék rövidek, a talaj felső tápdus rétegében képződnek és tenyésznek és itt elegendő táplálékot találva, erős növekedésnek indulnak.

Igen természetes, a gondozás első főkélléke abból áll, hogy állandóan száraz időjárásakor megöntözzük ültetésünket s kapálás által a talajt folyton nyitva s gyommentesen tartjuk.

Hogy az eredmény minél tökéletesebb legyen, az iskolának szánt helyet olyképen választjuk meg, hogy közel legyen valamely vízhez, valamint jól művelt trágyázott föld legyen.

Az iskoláztatásnál elegendő, ha a venyige 2—3 rügyes; ha a rügyek sűrűen volnának, 4 rügyes is lehet. Az iskolában, mint rendszeren 60—70 cmt távolra csináljuk egymástól a sorokat s 8—10 cmtre teszünk be egy-egy venyigét. A venyige alsó részéhez a földet ültető fával kissé, oda szorítjuk. A venyige felső rügye a földdel szineljen, avagy 1—2 cmtrel feljebb is lehet, és homokkal a kiszáradás ellen megóvándó betakarjuk.

Uj székely taliga

Az első évben más dolgunk nincs, mint szükség szerint a földet a gyomtól tisztán tartani, ha nagy volna a szárazság, jól megöntözni, ősszel a földet kissé felhuzni vagyis betakarni, fedni.

A második év tavaszán az iskolát felnyitjuk s a venyigéket egy szemre megmetsszük. Ha már hajtának, letisztítjuk, és csak egy hajtást, a legerősebbet hagyjuk meg. Midőn már annyira megnöttek, hogy 25—35 cm magasságban beolthatók, sorban mindeniket zölden beoltjuk, majd két-három hét múlva, ha a nemes szem már zsendül, az alanyon az eddig kifejlődött hónalj-hajtásokat kitörjük.

Az oltást már májusban kezdjük s júniusban is folytatjuk, mely időben az első oltásnál meg nem eredt alanyra újra, az erőteljesen fejlődő oldalhajtásba másodszor oltunk. Júniusban ez oltás még elég jókor van, hogy őszig be is érjen.

Ha a Ripáriák hajtásai vékonyak volnának, talán 2—3 milliméter vastagok, — akkor azok beoltásához az európai tőkék honaljhajtásai is

alkalmasak. Ily vékony vesszők legjobb oltásmódja a párosítás, melyet a „Szőlőszeti és Borászati Lap“ 1890. év 15—16. számaiban körülmenyesen s rajzokkal kísérve irtunk le.

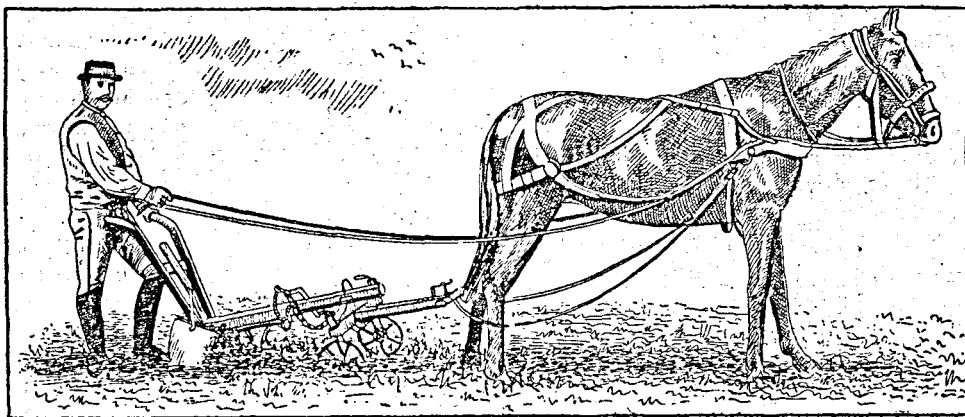
Hogy megfogant zöldoltványaink minél tökéletesebben fejlődjenek, nem szabad elmulasztanunk azok felkötését. E célra legezészerűbb a sorok hosszában 20—25 cmt magasságban sodronyt vagy vékony rudakat, léczeket huzni.

A megfogant oltványoknál az alanyon fejlődő honaljhajtásokat ismételve letördeljük, a hányszor csak ujak fejlődnek.

Késő ősszel, úgy novemberben, az iskolát kiszedjük, az oltványokat a vadvesszőktől elkülönítve csomóba kötjük s megfagyás s kiszáradás elleni megóvás szempontjából pinczében vagy melegágyban elvermeljük.

Az eredmény az lehet, hogy az 1893. év tavaszán iskoláztatott rövid Ripária dugványokból már 1894. évi ősszel kiültetésre alkalmas oltványokat nyerhetünk.

Hinni merjük, hogy ezen mód hazánkban rövid idő alatt általánosságban el fog terjedni s

Székely váltó-éke saját taligájával

főkép a kereskedelmi telepeken nagy mennyiségű zöldoltványok előállítására nagyban fog alkalmaztatni.

Kassa.

Maurer János.

Kormányintézkedés.

Marhalevél-ürlapok kezelése és őrzése.

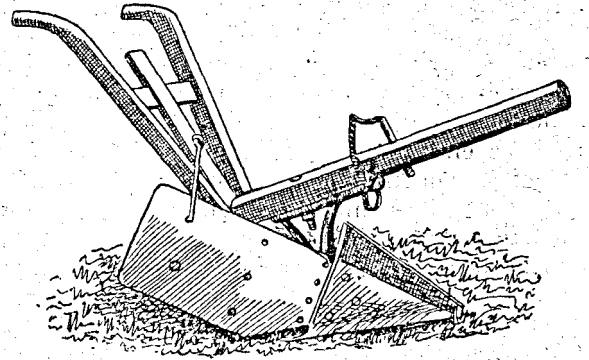
Ismételve fordultak elő esetek, hogy a községeknek kiadott marhalevél-ürlapok ellopattak vagy elvesztek. Ezáltal nemcsak hogy az ürlapokat tőzsde díj mellett elárúsító községi közöget vagy községet éri anyagi veszteség, hanem még az is megtörténhetik, hogy egyes-üzerkedők, avagy épen az állatoltvájlással foglalkozó vándorczigányok a hatalmukba kerített ürlapokat hamisítványok kiállítására és az állatoknak tiltott uton való forgalomba hozatalára használják fel. Ezen — úgy közbiztonsági, mint állategészségügyi szempontból felette káros visszaélések meggátolása tekintetéből a belügyminister utasítja a községeket, miszerint az általuk átvett marhalevél-ürlapokat kezelés szempontjából mindenkor a község értékeivel és számadási okmányaival azonos természetűnek tekintvén, azokat pénzszerényben őrizték. Azon kisközségekben, hol a marhalevelek kiállításával a körjegyzők vannak megbízva, a minister megengedhetőnek tartja, hogy a mennyiben a hivatalos okiratok és értékek őrzésére tűz- és betörésmentes szekrényvel rendelkeznek, a marhalevelek készletét maguknál tarthassák, ellenkező esetben azonban csakis egy-két napi szükségletnek a tapasztalat szerint megfelelő ürlapok mennyiségével lesznek esetről-esetre ellátandók, szoros köteleességükben áll azonban, hogy az átvett ürlapokat hozzá nem férhető helyen, a legnagyobb gondalal őrizték; oly rendkívüli esetekben pedig, midőn a meglévő készlet az állatforgalom céljából elégségesnek nem bizonyulna, a körjegyző, ki a szövetkezethez tartozó községek-

kel folytonos hivatalos érintkezésben áll, köteles lesz az illető kisközségtől a szükségesnek mutató ürlapokat haladéktalanul beszerezni. E kérdést ma, midőn az állatjárványok félelme állatforgalmunkat ugys megnehezíti, nagyon fontosnak tartjuk. — Mert így könnyen megtörténhetik, hogy a legjobb óvintézkedések dacára, járványos állat csempészetik be külföldre.

Szőlővesszőforgalom szabályozása tárgyában kiadott új rendelet. Mint annak idején említettük, a földmívelési miniszter, a szőlővesszőforgalom szabályozását a törvényhatóságok és az egyes községek elhatározásától tette függővé oly módon, hogy azon törvényhatóságok területén, a melyek ezt kívánták, a szőlővesszőforgalmat, a szállítási igazolványok mellőzésével szabaddá nyilvánította s ez alól csak az illető törvényhatóság területén fekvő azon községeket vette ki, a melyek a szőlővesszők bevitelére ellen nyilatkoztak. Ezen az alapon a földmívelésügyi miniszter a szőlővesszőforgalom szabályozása tárgyában már mult évi február hó 28-án 10681. sz. alatt kiadott körrendeletével intézkedett, mint

hogy azonban azóta időközben ismét több törvényhatóság nyilatkozott a szőlővesszőforgalom szabaddá tételével, e tárgyban m. é. december hó 29-én 70.600 sz. a. a földmívelési miniszter új körrendeletet adott ki, a melyben a szőlővesszőforgalom szempontjából a törvényhatóságok három csoportba vannak sorozva. Az 1-sőbe azok tartoznak, a melyek területére — a vesszők bevitelére ellen nyilatkozott községek kivételével — a szőlővesszők szabadon szállítási igazolvány nélkül — vihetők be. Ezek a törvényhatóságok a következők: Abauj-Torna, Árva, Bács-Bodrog, Baranya, Bars, Békés, Bereg, Bihar, Borsod-A-

nádvármegye, Csongrádvármegye, Esztergom, Fejér, Gömör, Győr, Hajdu, Heves, Komárom,

Székely váltó-éke.

Krassó-Szörény, Liptó, Marmaros, Moson, Nógrád, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Sáros, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Szepes, Szilág, Temes, Tolna, Torontál, Trencsén, Turóc, Veszprém, Zemplén és Zólyom vármegyék s az ezek területén fekvő törvényhatósági városok. Az itt elősorolt vármegyékben is vannak azonban egyes községek (szám szerint a fent elősorolt 42 megyében összesen 149 község), a melyekbe a szőlővesszők bevitelére nincs megengedve. Ezek a községek az idézett rendeletben, az illető vármegyékben fel vannak sorolva. A szőlővesszőforgalom szempontjából a második csoportba azok a törvényhatóságok tartoznak, a melyeknek területére szőlővesszőt csak szállítási igazolvánnyal szabad szállítani s még így is csak azokba a községekbe, a melyek már fillokszerázár alá vannak helyezve. Ezek a törvényhatóságok: Sopron, Zala, Kis-Küküllő, Kolozs, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyék s Kulozsvár és Sopron sz. kir. városok. Végül a harmadik csoportba azok a törvényhatóságok vannak sorolva, a melyekbe szőlővesszőt bevinni egyáltalán nem szabad, ezek: Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Sze-

ben, Udvarhely, Ugocsa, Ung és Vasvármegyék s Pozsony sz. kir. város. A szőlővesszőkkel egyenlő elbánás alá esik a használt szőlőkarók szállítása is.

Rövid szakközlemények.

A borok lefejtése. Bár a phylloxera nagyon megrészelt szőlőinket, azért hazánkban még elég szépek az évi bortermések, a melynek oka egyrészt a homoki szőlők nagymérvű felkarolásában rejlik, másrészt azon körülményben, hogy van hazánknak még olyan áldott vidéke is, hol a szőlőknek ezen pusztító ellensége még nem mutatta magát. A jó szőlős gazda legkésőbb december végén, január elején már okvetlenül lefejt borát, mert ha még ezen időnél is továbbra halasztja azt, úgy igazán jóminőségű borra nem igen számíthat. Többnyire azon körülmény szokta késleltetni az új bor lefejtését, hogy az még nincs kiforrva; ez mindenesetre alapos ok, de a jó gazda könnyen tud e bajon segíteni, tudván azt, hogy a lassu forrásnak a hideg az okozója. Ugyanis, ha pinczéje nagyon hideg, úgy nem sajnál beállítani egy kályhát oda, a melylyel mesterséges uton emeli a pincze temperamentumát (legmegfelelőbb a 12°—14° C. meleg) azon idő alatt, míg csak mustja ki nem forr. Mert a jó bor termelésének egyik főkövetelménye, hogy az egyenlítés és aránylag rövid ideig tartó érjedésben menjen keresztül. Ha a bór ki van forrva, úgy minél jókorabb lefejtendő az, hogy megszabaduljon a felbomlásra könnyen kész seprűtől, a melyen ha sokáig áll, többnyire szagot kap. Az első fejtés után a bor még egy kis utóérjedésben szokott keresztül menni, a mely akkor következik be, midőn melegszik már az idő, a mely utóérjedésben ha már keresztül esett, úgy okvetlenül a második fejtésnek kell hővetkezni, ezt 2—3 hó elteltével követi a harmadik fejtés; tehát új borainkat az első évben legalább háromszor le kell fejtetni. A bor fejtését mindig derült, szárcsendes időben végezzük.

A borjazási láz több tejgazdaságban okozott tetemes kárt már nálunk is. Rendesen a legjobban táplált és bőtejelű tehének kapják meg a szóban levő veszedelmes betegséget, melynek gyógyítása kevés eredménnyel szokott járni! Legbiztosabban azzal kerüljük el a bajt, ha a leelő tehéneknek az ellés előtt 5—10 nappal és az ellés után is 5—10 nappal jó minőségű réti szénán kívül nem adunk egyebet enni, legfeljebb kevés hibátlan lenmagpogácsát. Nagytű nehéz teheneket azelőtt 10—14 nappal naponként eresztjük ki a szabadba, hogy kényükedvük szerint mozoghassanak; önként érthetően erre csak teljes istállózás, illetőleg a legelési idényen kívül eső időben van szükség. Tény lévén az, hogy a borjazási láz szűken tartott és sokat mozgó gulyateheneknél csak elvéte fordul elő; ebből levonhatjuk a következtetést azokra a nehéz idegen fajtákra, melyeknél gyakran volt már alkalmunk a borjazási lázt észlelni és tapasztalni, hogy a szülés alkalmával és a szülés utáni kritikus napokban való meghülés volt az alkalmi ok.

Vegyes közlemények.

— Nagy horderejű új találmány. A közegészségügy javítását célzó igen praktikus eszközt talált fel Tamás János marosvásárhelyi városi állatorvos, mely új találmány a kormány körében is igen kedvező fogadtatásban részesült és mely hivatalosan van maga iránt országosra, sőt hazánk határain túl is általános érdeklődést kelteni. E találmány az úgynevezett „állathamvasztó kemence”, mely egy 3 m. magas, 5 m. hosszú és 3 m. széles téglakörmény, mely tűzfalal elválasztott égető-kamarából és tüzelőhelyből áll. E kettő boltíve között vezetetik az égési termék a 4 m. hosszúságú kúrtóba. A tüzelést felvonására a kamra felső részén két

lánczenger van alkalmazva, melyeket a kemence külsején levő hajtókészülék hoz működésbe, míg alul, lemezzel fődött vastartó van a zsiradék felfogására és levezetésére. Az eljárást nagyban megkönnyíti a kemencehez tartozó s kitűnően szerkesztett dögszállító kocsi. Az új találmány állathamvasztó kemencével való kísérletezés eredményéhez képest a hamvasztott dögtést zsirja 7 perc múlva folyt, s a felfogott zsiradék 19 kg súlyal bír. A test elhamvasztása 70 percet vett igénybe, de különben az sokkal gyorsabban történik, ha a kemence belseje teljesen száraz, a vasajtók zárva és végül, ha a dögtést felbontatik az égetés előtt.

— Készülék a tej zsirtartalmának meghatározására. A készülék egy kétszer vékonyított és felül zárt, alul nyitott üvegszöböl áll, a melynek felső megvékonyított része $\frac{1}{10}$ cm³ beosztással van ellátva. Ezen részbe gyűlik össze a mütét után kiváló zsiradék; a tömeg $\frac{1}{10}$ fok pontosságig leolvasható. A butyrométerbe öntetik először aether, azután alkohol vagy megfordítva is, rögtön reá 3 csepp alkálioldat és csak legutoljára vétetik a 10 cm³ tej. Ezután már csak egy egyszeri hatalmas rázás és a dugó kinyitása szükséges. Ezen fordított eljárás jelentékeny előnye abban áll, hogy a tej az alkohol-aether keverékbe jut, miközben a régi eljárással ellentétben igen ritkán képződik kemény, nyulós, hanem inkább a legtöbbször igen finom aludék.

— Géptisztítószor. Ezen népszerű tisztítószor 5 sulyrész terpentinolaj, 25 sulyrész stearinolaj, 25 sulyrész vasoxid és 45 sulyrész állati csontszén keverékéből áll. A keveréket spiritussal hígfolyóssá tesszük és azután ecsettel a tisztítandó tárgyakra és géprezsekre kenjük. Az alkohol elpárolgása után a maradékkal és 45 sulyrész állati csontszén és 25 sulyrész vasoxid száraz keveréke segítségével a tárgyakat jól bedörzsöljük. Az így megtisztított részek fénylők és tündöklők lesznek.

— Réz-szíták veszedelme. A belügyminiszter a hivatalos lap útján az országos közegészségi tanács szakvéleményére támaszkodva, mely a réz-szíták konyhai alkalmazását veszélyesnek nyilvánította, következő közzétett intézkedést az összes törvényhatóságokhoz;

Ismeretes, hogy a sárgaréz 24—30% zink és a megfelelő mennyiségű veres rézből áll. E fémelegyből a hígított savak, főképen a zinket, de részben a rézet is feloldják; savak vagy sók oldatai pedig — levegő jelenlétében — mind a két fémet megtámadják, a midőn azután mérges zink- és rézvegyületek állanak elő. Minthogy a sárgaréz drótszíták felülete nagy, a fémnek levegővel és folyadékokkal érintkezése a megtámadás feltételeire nézve kedvező körülmények között történik. Mintán pedig az eledelnek és tápszereknek nagy része híg savakat és sókat tartalmaz, ha ezek ily szítákon szüretnek vagy tartódnak át, nagy mértékben ki vannak téve a zink- és rézzel fertőzésnek; mi az ily ételeket élvezőknek egészségét nagyobb mérvben veszélyezteteti. Felhívom ennélfogva a törvényhatóságot, hogy a réz-szítáknak konyhai használatát nyilvános helyeken, korcsmákban, kórházi konyhákban kifő dékben stb., méltányos záros idő kitűzése mellett tiltsa be; egyszersmind figyelemztetve a nagy közönséget a réz-szíták konyhai használatából reája háramolható veszélyekre, hasson oda, hogy magánosok is a réz-szítákat konyhájukból küszöböljék ki és helyettük a teljesen ártalmatlan szőrszítákat alkalmazzák. A rendeletet a belügyminiszter helyett gr. Andrássy Gyula államtitkár írta alá.

— Az igazságért. A „Köztelek” ez évi ötödik számában „Mezőgazdasági Apróságok” című könyvem fölött gyakorolt igazságtalan és rossz akaratu kritika okozta sérelmem orvoslása iránt, illetékes helyen megtettem a lépéseket. *Ásványi Lajos.*

— Székely-keresztúri országos bika-vásár. Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület kérelmére a m. kir. kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Székelykeresztúron, minden év márczius 1-én országos tenyész-bikavásár tartas-

sárló romániai tenyésztő közönség ezen vásáron fogja tenyészanyag szükségletét beszerezni. Nem mulaszthatjuk el, az ország összes tenyésztőinek figyelmét ezen vásárra különösen felhívni. A gazdasági egyesület a maga részéről is mindent megtesz arra nézve, hogy ezen vásár jó hírre mindenkorra megalapítottassék. Saját kebeléből vásár rendező bizottságot alakított. Gondoskodott arról is, hogy ezen vásárról a romániai vevő közönség is tudomást szerezzen. Elhatározta azt is, hogy a vásárral kapcsolatosan minden évben tenyész-bika kiállítást rendez. Öszintén óhajtjuk, hogy a székely anyamegye gazdasági egyesületének üdvös törekvéseit megfelelő siker jutalmazza.

— Az állami törzsmének fedezési díjai. A földművelésügyi miniszter hirdetményt bocsátott ki a kisbéri, mezőhegyesi, bábolnai és fogarasi állami ménesekben levő törzsménekért az 1893-ik évi fedezési évadban fizetendő fedezési díjak megállapítása tárgyában. E szerint a kisbéri ménesnél a legmagasabb fedezési díj 500 frt, a legkisebb pedig telivérkanczára 100 frt, félvérkanczára pedig 50 frt; Mezőhegyesen a legnagyobb díj 200 frt, a legkisebb 15 frt, Bábolmán a fedezési díj 20—50 frt; Fogarason pedig általában 20 frt. Az angol telivérkanczák tulajdonosai, a telivér meghonosítása érdekében, a következő kedvezményekben részesülnek: a) Minden belföldön tenyésztett apától, vagy anyától származott és magyar honpolgár tulajdonát képező telivér kancza, mely akár önmaga, akár pedig ivadéka államdíjban nyertes volt, élethossziglan az importált angol telivérmenek által féláron, bármelyik belföldön tenyésztett angol telivér törzsmének által pedig a megállapított díj egyharmadért fog fedeztetni. b) A versenypályán elért minden sikertől eltekintve, fél díj mellett fedeztetnek továbbá a belföldön nevelt angol telivér törzsmének által mindazon belföldön tenyésztett angol telivérkanczák, melyek magyar honpolgár tulajdonában vannak. c) A kisbéri és mezőhegyesi törzsmének által fedezett, de meddőn maradt angol telivérkanczák hágtási díjának fele visszatérítettik. Vetelés esetén azonban ily visszatérés nem követelhető. A fedeztetés végett Kisbérre küldött kanczák ellátásáért és ápolásáért a következő díjak fizetendők: Egy meddő kanczáért naponként 85 kr, egy vemhes kanczáért naponként 1 frt, egy csikós kanczáért a csikó 3 hónapos koráig naponként 1 frt 25 kr, egy csikós kanczáért, ha a csikó 3 hónapnál idősebb naponként 1 frt 30 kr.

— Új conserváló anyag. Kolliner Gyulának több évi kísérlet után sikerült egy új conserváló anyagot feltalálnia, mely bizonyos vegyi telítési eljárás alkalmazásával oly tulajdonsággal bír, hogy consistens élelmiszereket, mint pl. tojást, friss húst, levágott baromfit, friss gyümölcsöt stb., a gombaképződés behatásától hosszabb ideig biztosan megőrizni és teljesen friss állapotban megtartani képes, mintán a rothadást előidéző gombák és fertőző csirák, valamint az erjedés keletkezése meggátoltatik. Ezen tisztán növényrostokból álló conserváló anyag teljesen véd a legnagyobb hideg és meleg ellen, úgy hogy a fent nevezett élelmi szerek, valamint a palackokban tartott italok, mint pl. bor, sör, ásványvíz, tej stb. kivételét, mely eddig a fagy által okozott károk következtében hátráltatott, ezental biztosan és kiterjedt módon lehet üzni. E conserváló anyag „Moor Boracetyl” néven az egész continensen szabadalmaztatott. A „Moor Boraethyl” az illető üzletágak fejlődésére és élelmezési ügyünk néhány ágazatának emelésére nézve nagy jelentőséggel bír. Ezen új conserváló anyag által feleslegessé van téve a tojásnak mésztejben való conserválása, mely utóbbi — eltekintve attól, hogy a tojás minőségének árt és ennélfogva annak értékét tetemesen csökkenti — már azért is kijönne a használatból, mert az új conserváló anyaggal való kezelés sokkal egyszerűbb és jóval olcsóbb, végre mert az avval conservált tojás hosszú ideig friss és minden mellékzétől ment marad.

Állattenyésztési viszonyok Romániában. Romániai statisztikai kimutatások szerint

az ottani állatállomány számszerint a következő: Ló 594,962; marha bivalylyalegyütt 2.520.380; juh 4.494,081; sertés 926,124; kecske 209,990 drb. Mindez körülbelül 85,000 négyszögkilométernyi területen. **Lótenyésztésének** állapota a multakhoz viszonyítva nagyobb előhaladást nem igen mutat. Keleti típusu, nem nemes apró lovaknak alig 5%-ja olyan, a mely katonalónak is beválk s ennek folytán külföldre van utalva s kivált Oroszországból fedezi ez irányu szükségletét, minthogy hazánk ilyenmü lovait drágának találja. Bevisz nevezetesen évenként mintegy 6-7 ezer különféle lovat és pedig felerészben Orosz-felerészben Magyarországból. Ménesintézete csak egy van, de ez sem nevezhető elsőrendűnek. Az idén a magyar kormánytól kért szakértő tanácsadót, ki hivatva van a román lótenyésztést rendezni. A bukaresti Jockey-Club versenyek rendezésével nagy igyekezetet fejt ki, de nem nagy eredménnyel. **Marha- és bivalytenyésztése** a jelzett számból itélve is jelentékeny, de kivált csak számra nézve. Marháinak nagy része a mi mokánymarháinkhoz hasonlít, tehát inkább amolyan másodrendű igás állat, rossz tejelő és csak tűrhetően hizik. Marhatenyésztésének emelési módzatait megállapítandó, az idén egy német szakembert (dr. Freytagot) hívott meg. **Juhtenyésztése** legkielégítőbb, a mennyiben pl. nemcsak hogy a belhoni gyapjufogyasztást, mely eddig tetemes, fedezni képes, hanem még felesleget is adhat el a külföldnek. 1891-ben pl. nem kevesebb mint 7.315,960 kilo gyapjút termelt s e mellett óriási mennyiségü sajtot, mely kivált belföldön képez keresett cikket. **Sertésenyésztése** a magyar vámháboru óta siralmas állapotban van minthogy a keleten ez nem keresett áru.

Hány kiló rózsza sziromból lesz egy kiló rózsaoaj? A lipcsei Schimmel és társa czég egy idő óta azzal az eszmével foglalkozik, hogy Németországot maga gyártotta rózsaoajjal látja el s a drága keleti rózsaoajat teljesen kiszorítja nagy Németországból. Eddig 46 hektárnyi területet ültetett be egy rózsafajtával, melyet a Balkánfélszigetről szerzett be erre a czélra. Ezen a területen 23,000 kiló rózsaszírom termett az idén, a mely összesen csak 4 1/2 kiló rózsaoajat adott. Egy kiló rózsaoajhoz tehát nem kevesebb mint 10,200 kiló rózsaszírom kell.

Artézi kutak furrásának előmozdítására a földmívelési miniszter a vármegyei törvényhatóságokat körrendeletben hívja fel. A kutakat furatni óhajtó érdekeltek figyelmeztetnek, hogy a földmívelésügyi miniszter ugy geologiai, mint műszaki közveit az érdekelteknek rendelkezésére bocsátja. Az erre vonatkozó kérvények a földmívelésügyi miniszternek terjesztendők fel.

Tornai módon zölden ellett zabos búkköny takarmányt hozott Balla Pál egyleti tag úr Szamosfalváról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalába mutatoul. Mi ezen takarmányt a legkitünőbbben sikerültnek tartjuk, de annak tartják mindazon egyleti tagok is, a kiknek ezt bemutattuk. Színe csokoládé barna, kellemes savanykás szaggal és a föld felett erjesztett takarmányok tulajdona szerinti nyirkossággal bír. Az állatok, a Balla úr nyilatkozata szerint, nagyon szeretik és igen jól gyarapodnak tőle. Ezen jó adagot kitevő, koczka darabban levő erjesztett takarmány már több, mint három hét óta lévén az irodánkban, azt minden irányban jól megfigyeltük és konstatálhatjuk, hogy a penésznek vagy másnemü romlásnak nyoma sincs rajta. A ki érdeklődik iránta itt megtekintheti.

Szerkesztői üzenet.

Sz. P. urnak Havi Szives küldeményeit nagy köszönettel vettük s az egyiket már jelen számunkban közöljük. Meleg érdeklődésért hálás köszönetünk. Az ebben kifejezett nézetek és vélemények teljesen azonosak a micinkkel és örülünk, hogy ezeknek, az úgy érdekébol ilyen meggyőződen való közlése olvasóink köréből származott. A jelzett irányban kiterjesztjük figyelmünket s értesítéscinket. Piaczi értesítőink a vásártartó helységek-

től beküldött hivatalos adatokon nyugszanak, melyeknek hitelességeért azoknak kell szavatolni. Tény azonban, hogy egyik-másik piacon nagy árkülönbözetek mutatkoznak. A Franciaországban gipszzsel eszközölt kísérlet eredményét egyik legtekintélyesebb hazai szaklapból vettük át épen annak illusztrálására, hogy mit lehet elérni az intenzivitással és valamely terménynek a lehető legmagasabban való értékesítésével; melyek, hogy nem nevetni valók, hazai adatokkal fogjuk beigazolni. A legszivesebb üdvözlettel ismételten köszönetünket nyilvánítjuk addig is, míg levelünk is menend.

Piaczi értesítő.

Kolozsvár, 1893. jan 26-án. Tiszta buza 7 frt — kr — 6 frt — kr. Rózs 5 frt 20 kr. — 5 frt — kr. Törökbuza 4 frt 20 kr. — 4 frt 15 kr. Zab 4 frt 50 kr. — 4 frt 20 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. 10) kilogrammonként. Fa kemény nem usztatott 3 frt — kr Fagygyertya öntött 44 kr. Marhabus 56 kr. Konyhaliszt 6 kr. Rizs 20 kr. Gyöngykása 20 kr. Borsó 18 kr. Lencs: 18 kr Paszuly 8 kr. Burgonya hektoliterenként 3 frt. Savanyukáposzta kl. 10 kr. Savanyu répa 12 kr. Só 9 kr. Disznózsir 64 kr. Bors 1 frt 50 kr. Hagyma 10 kr. Fokhagyma 20 kr.

Debreczen szab. kir. városban az 1893-ik év január hó 23-24-én tartott hetivásárról. (Eredeti tudósítás). Felhajtatt 1700 drb. Eladatott 1325 drb. Árak páronként 6 hónapostól 1 évesig sovány 20-30 frt. Egy évestől 1 1/2 évesig sovány 30-45 frt. 1 1/2 évestől 2 évesig sovány 45-55 frt. Öreg sovány 55-65 frt. Ló felhajtatt 400 drb; eladatott 90 drb. Szarvasmarha felhajtatt 325 drb.; eladatott 205 drb. Árak a megelőző hetiek! Irányzat minden vásárnál élénk!

Budapesti gabonatözsde január 16. A buza üzlet iránya ma nyugodt volt. Mérsékelt kínálat és korlátozott kereslet mellett csak mintegy 12.000 mm. buza kelt el: az árak nem változtak. A többi gabonanemekben szintén változatlan árakkal igen gyenge forgalom volt

Árak: Buza 7 frt 40 kr. — 8 frt 20 kr. Rózs 6 frt 90 kr. — 6 frt 45 kr. — Árpa 5 frt 10 kr. — 7 frt 40 kr. — Zab 5 frt 55 kr. 5 frt 85 kr. — Kukoricza 4 frt 55 kr. — 4 frt 65 kr. — Köles 4 frt 10 kr. — 4 frt 35 kr.

Határidő üzlet gyenge forgalommal nyílt meg s alacsonyabb amerikai és ki nem elégitő angol gabona árak miatt nyugodt irányt követett.

Vetőmagyak (Mauthner Ödön tudósítása.)

Lóhere. Előző heti tudósításunk óta a kiviteli üzlet ismét megélénkült, mert a külföldiek, miután az általuk keresett nagyszínü sötétszínü magot már nem kapják ugy látszik, többé-kevésbé kényszeríték más eszterdőkben nem kivitelképes áruval is beérni és ilyenből néhány rakomány is kivitelre került; mignősé szerint 124-128 márkával (Budapesten) fizetnek érte. A magkeskedőknél élénken megindult forgalomra, a rendkívül hideg időjárás bénítólag hat, de az eddigi tudakozódásokból azt következtethetjük, sőt biztosra vehetjük, hogy az idei forgalom jóval nagyobb lesz, mint a tavalyi volt. Nyers áru középminőség. 68-70 frt, elsőrendü 72-75 forint.

Luczernában csendes az üzlet, mert az abnormis hideg miatt a gazdák nem sietnek a szükségletük fedezésével. Eszterdős esőverte magot kínáltak, de az olcsó ár daczára sem vették. Eszterdős mag minőség szerint 40-45 frt, az idei 56-60 frt.

Fehér heréből ismét elkelt néhány kisebb tétel 90 és 92 frton.

Baltaczimet igen kerestek, de a termelőknek már egyáltalán nincs készletük. Ára 17 frt.

Muharmagot nem keresnek.

Búkköny-zabos — 5.05 — 5.50 frt, tiszta 6.25 — 6 frt 50 kr.

Répamag. Ez áru élénk kelendősége következtében Angolországból állítólag az idén is néhány rakomány régi és teljesen csiraképtelen magot hoztak és raktározottak be Budapesten oladás végett. Tekintve a répának, mint takarmánynak nagy fontosságát, a magbeszerésnél a legnagyobb óvatossággal kell eljárni. A quedinburgi illetőleg északi németországi termésü mag ára nem változott az első hét óta, míg a Dél-Németországhól származó oberndorfi és egyéb fajokat sürün kínáltak, de ezeket az ajánlokat figyelembe nem vették

Mütrágyák.

(A Hungária mütrágya- kénsv., és vegyi ipar részvénytársaság jelentése az „Erdélyi Gazda” részére.

A nyers termények mérvadó piaczkó jelentése szorint egy kis ideig lanyha irányzatot követték, mely azon-

ban csakhamar megváltozott mert a beállott közlekedés zavarok folytán ugyszólvár semmi áru sem kínálatott.

Nagyobb mennyiségről szóló tavaszi rendelmények tekintélyes számban érkeznek.

Superfoszfátok: A torgalom ezen árúban igen élénk és mindinkább növekszik.

Jegyzéseink:

Csontliszt Superfoszfát: 18-20% vízbenoldható foszforsav 1/4-1/2 Nitrogén f. 5.90-6. — 16-18% vízbenoldható foszforsav 1/2-1% légeny f. 5.40-5.50.

Prima Superfoszfát: 15-17% vízben oldható foszforsav f 4.80-5. = 27-10% vízben oldható foszforsav 5.30-5.60.

Ammociak Superfoszfát: 11-12% vízben oldható foszforsav és 3-5% légeny tartalommal f 6.50; 10-12% vízben oldható foszforsav és 4-6% légeny tartalommal f. 6.90; 8-10% vízben oldható foszforsav és 6-8% légeny tartalommal f. 8.20.

Thomas Salak: A már korábban jelzett árkemelkedés bekövetkezett. A Syndicatus 10% emelte fel az árakat. 18-20% foszforsav 80% porfinomsággal forint 3-40.

Chili Salétrom: A New-York Herald jelentése, mely szerint a chili-i törvényhozó testület elfogadott egy törvényt, mely felhatalmazta a kormányt, hogy az állam salétrom földjeit 3 év lefolyása alatt adja el nyomasztólag hat az üzleti forgalomra. Eladók tartózkodók. Ár szilárd és emelkedő. Jegyzésünk: szákkal együtt Budapesten forint 13 3/4.

Kénsvas Ammoniak: Irányzat igen szilárd, 20-21% légenytartalommal f. 15 3/4.

Kénsvas Kali: 94-96% kénsvas kali tart. f. 12.

Kali rétrágya. 28-32% kali tartalommal f. 4.50.

(Árak krajczároiban)

A piaci cikkek	Mérték	Blassó	Csikszereda	Deés.	Dicső-Szent-Márton	Erszébet-város	Fogaras	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	mm.	744	950	640	650	800	835	750
Elegy buza	"	578	875	520	450	750	700	—
Rózs	"	542	723	440	450	600	473	500
Árpa	"	457	791	—	420	—	—	470
Zab	"	400	750	420	220	450	444	300
Törökbuza	"	400	612	400	350	480	473	420
Széna	"	210	400	380	250	140	200	800
Alomszalma	"	120	100	180	50	100	140	—
Túzifa	km.	260	200	240	400	240	270	200
Marhabus	kg.	52	40	48	48	52	48	48
Január		11	7	10	30	21	4	5

A piaci cikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Szekely-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	680	600	680	750	640	—	650
Elegy buza	"	650	500	530	600	487	—	500
Rózs	"	500	500	500	500	430	—	500
Árpa	"	440	400	450	500	—	—	400
Zab	"	400	400	420	480	400	—	350
Törökbuza	"	410	380	400	420	430	—	400
Széna	"	450	200	280	180	600	—	200
Alomszalma	"	200	100	140	80	300	—	40
Túzifa	km.	200	240	220	200	240	—	225
Marhabus	kg.	44	48	44	48	44	—	44
Január		23	23	29	21	24	—	1

A piaci cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegesvár
Tiszta buza	mm.	738	540	688	670	550	686	830
Elegy buza	"	665	350	618	580	475	611	615
Rózs	"	515	—	476	490	400	472	500
Árpa	"	—	330	377	—	—	500	—
Zab	"	540	180	418	430	470	457	513
Törökbuza	"	455	320	377	400	340	432	418
Széna	"	350	400	280	160	340	190	260
Alomszalma	"	200	110	140	90	230	130	150
Túzifa	km.	260	250	320	260	250	350	280
Marhabus	kg.	52	48	52	44	48	62	56
Január		24	29	26	19	26	27	26

Felelős szerkesztő és kiadó:

Szenterzsébeti Szakáts Péter.

Főmunkatárs: Csikszentmihályi Sándor Pető.

H I R D E T L E K .

Gazdaközönségünk!

számára új reform.

Összes magvainkat a budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás ólomzár alá a csiraképeség és tisztaság %-jait, herékfélnél még különösen az arankamentességet is feltüntetve, minden zsákról külön kiállított állami bizonyítvánnyal ellátva ajánlunk:

Vörös lóherét óriás szeműt	76 forinton.
Vörös lóherét apróbb szeműt	74 "
Luczernát kiváló nagyszeműt	50 "
Mezei komócsint nedves helyekre	30 "
Baltaczimot deles, meszes oldalokra	18 "
Fehér csillagfürtöt, lóbabot, sójababot	
tavaszi búzát, igen bőtermő Rese-	
ler-féle zabot	8 frtjával

Árak Alvinczen 100 kilójáért számítatnak és minden esetben utánvételnek.

Zsákok belemérve, árak nem számítatik fel.

Lóher és Luczerna 100, 50, 25, 10 kilós plombozott zsákokban van készleten.

5 kilós plombozott postazsák lóhere ára 4 forint.
5 " " " luczerna " 3 forint.

Továbbá kapható: 13. (1—*)

Richter-féle Imperator burgonya 100 kiló 5 frton.
Paulsen-féle kék, óriás burgonya postazsákja (5 kló) . . . . . 1 frton.

Nonplus ultra kövér csemegeajt vagy drassói karikasajt. Netto 4 kilós portacsomagban 3 forinton.

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmi intézőségénél
Alsó-Fehérmezge u. p. Szerdahely.

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai

Részvény-Társaság

KOLOZSVAR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti.

Könyomdaja, Lithographiája

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Előfizetéseket elfogad az

„1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK”-ra.

Ára negyedévre 1 frt.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafősz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratóriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindenmü felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál.

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések intézendők.

10 5—*)

A

LEGKITÜNÖBB MAGVAK

kaphatók

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Füzetlet: **BUDAPESTEN** Fióküzlet: **Koronaherczeg-utca 18.**
Andrássy-ut 23. sz.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

G (6-52)

Az erdélyi gazdasági Egylet

heremag tisztító raktárában

K o l o z s v á r t

aranka mentessé tisztított, az állami vetőmag vizsgáló állomás által megvizsgált és mint ilyen államilag olomzárolt

E L S Ó R E N D Ű

teljesen aranka mentes heremag

készletet átvettük és azt ezennel kisebb mennyiségekben is

V E T Ő M A G N A K

a gazdaközönség rendelkezésére bocsátjuk, és pedig metermázsánként, eredeti plombozott zsákokban

78 f o r i n t é r t

a kolozsvári közraktárakban.

Kolozsvárt 1893 január 21.

Fleischl Samu,

budapesti termény és bizományi üzletnek kolozsvári fiókja

Főtér 22. szám.